

Музей книги та друкарства в Острозі

Відкрито 10 грудня 1985 року. Його експозицію розміщено в Луцькій надбрамній вежі XVI століття. Автором проекту архітектурно-художнього оформлення музею став художник живописно-оформлювального комбінату з Ленінграда Є. Є. Шаповалов. Експозиція музею створена на кошти Товариства любителів книги України. В основу побудови експозиції було покладено книжкову колекцію краєзнавчого музею, започатковану в 1902-1912 рр. *Братством ім. князів Острозьких*. Серед перших експонатів колекції – рукописні книги: Четвероевангеліє XVI ст., Євангеліє апракос XVI ст., Апостол XVI ст., Служебник XVI ст. та ін. За час існування М. в Острозі колекція комплектувалась з обмінно-резервних фондів РДБ у Москві, РНБ у Санкт-Петербурзі, Державної історичної б-ки України, НБУВ, ЛННБУС, у результаті обстеження культових споруд під час експедицій по Рівненській, Хмельницькій, Тернопільській областях, із приватних збірок.

Сьогодні книжкова колекція нараховує близько 3 000 експонатів, в т. ч. майже 1500 рукописів, західноєвропейських та кириличних стародруків XVI-XVIII століття. Серед рукописів – Євангеліє початку XVI ст., два Пом'яники князів *Острозьких* – Дерманський початку XVII ст. та Суботник 1696 р., збірник конспектів 1696 р. невідомого студента Києво-Могилянської академії, колекція нотних ірмолоїв XVII-XVIII ст. тощо.

У колекції стародруків є низка рідкісних видань: “Декреталії” папи Григорія IX (Париж, 1511), глаголичний “Бревіарій хорватський” (Венеція, 1561), анонімне середньошрифтне Євангеліє (Москва, бл. 1555), першодрукований Псалтир *П. Мстиславця* (Вільно, 1576), *Острозька Біблія* (Острог, 1581), перше видання греко-латинського словника А. Калепіна (Базель, 1562),

“Трагедії” Евріпіда (Базель, 1551), “Хроніка історії давнього суспільства” Каріона (Франкфурт, 1572), “Основи грецької мови” (Франкфурт, 1591) з автографом *М. Смотрицького*, два московських видання (1648, 1721) граматики *М. Смотрицького*, “Арифметика Магницького” (Москва, 1703), видання друкарень Львівського ставропігійного братства, М. Сльозки, Києво-Печерської лаври, Почаївської лаври, чернігівської, новгород-сіверської, унівської друкарень XVI-XVIII ст., перше видання “Енеїди” І. Котляревського (С.-Петербург, 1796). Згадане московське анонімне Євангеліє подарували в 1620-х рр. на Острожчину в пам'ять про гетьмана *Петра Конашевича-Сагайдачного* його товариші-запорожці.

Олекса Фридрих
(1921-1976)

М. в Острозі комплектує різноманітні колекції. Це, насамперед, колекція кирилических рукописів і стародруків XVI – початку XIX ст., колекція західноєвропейських стародруків XVI-XVIII ст., колекція книг, друкованих “гражданкою”, українські видання XIX – початку XX ст., колекція Біблій, букварів народів світу, “Кобзарів” Т. Шевченка, мініатюрні видання, зразки сучасної української поліграфії, колекції екслібрисів та книжкової графіки.

Література: Забаштанський. Музей книги в Острозі: Путівник. – Київ, 1987; Кирильчук С. Музей в Остроге // Альманах бібліофіла. – 1984. – Вып. 16. – С. 179-183; Позиховская С. В. Острожский музей книги // Русская речь. – 1988. – № 5. – С. 120-123; Позиховская С. В., Позиховский А. Л. Некоторые проблемы создания и оформления музея книги // Визуальная пропаганда книжных памятников: Сб. науч. тр. – Москва, 1989. – С. 132-134; Позиховська С. Музей книги і друкарства в Острозі // Українська літературна енциклопедія. – Київ, 1990. – Т. 2. – С. 493-494.

Світлана Позиховська